

Ecologie

1. Gebiedsbescherming

Rijksbeleid - Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht geworden die de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden bundelt. Hierin zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de verwerkt. Onder deze wet worden drie typen gebieden aangewezen en beschermd, Natura 2000-gebieden, wetlands en staats- en beschermde natuurmonumenten. Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan waarin de Ecologische Hoofdstructuur is geregeld.

Provinciaalbeleid - Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. De Ecologische Hoofdstructuur is als beleidsdoel opgenomen in het Provinciaal omgevingsplan en de streekplanwijziging van december 2007.

Inventarisatie

De dichtstbijzijnde beschermde natuurgebieden zijn Natura 2000-gebieden Mantingerbos en Mantingerzand. De kernen Balinge en Garminge liggen ruim 1 km ten oosten van het Mantingerbos. Mantinge ligt tussen de twee Natura 2000-gebieden, 500 m ten zuiden van Mantingerbos en 1 km van Mantingerzand. Het Mantingerbos is de enige locatie in ons land waarvan met zekerheid bekend is dat er vanaf de prehistorie permanent bos heeft gestaan. Het bos is een voorbeeld van een beuken-eikenbos met hulst, waarin hulst plaatselijk domineert en tot forse bomen weet uit te groeien. Het Mantingerzand bestaat, behalve uit een aantal heide- en stuifzandrestanten, ook voor een deel uit voormalige landbouwgronden. Door natuurontwikkeling wordt geprobeerd de restanten van het oorspronkelijke landschap met elkaar te verbinden. Droge en natte heide, stuifzanden en uitgestrekte jeneverbesstruwelen vormen de kern van het gebied. In laagten zijn vochtige gebieden aanwezig waaronder enkele zure vennen. Het gebied is belangrijk voor adder, ringslang en levendbarende hagedis en bezit grote populaties heikikker en rugstreeppad. Daarnaast is het gebied waardevol voor broedvogels als boomleeuwerik, roodborsttapuit en tapuit, en de overwinterende klapekster (bron: LNV).

NATURA 2000

De dichtstbijzijnde gebieden uit de Ecologische Hoofdstructuur zijn de eikenbossen nabij Bruntinge. Deze gebieden liggen op ruim 2 km van de kernen. Binnen het plangebied liggen geen gebieden uit de Ecologische Hoofdstructuur.

ECOLOGISCHE
HOOFDSTRUCTUUR

Effecten

De voor Mantingerbos en Mantingerzand aangewezen habitattypen zijn volgens de effectenindicator¹ sterk gevoelig voor vermesting, verzilting en vernatting. Ontwikkelingen als intensieve landbouw en ontwatering kunnen negatieve effecten hebben op dit Natura 2000-gebied.

NATURA 2000

Het bestemmingsplan is conserverend van aard en maakt bij recht geen grote ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk. Binnen het bestemmingsplan worden alleen kleine ontwikkelingen mogelijk gemaakt, zoals het uitbreiden van bestaande woningen en bedrijfsgebouwen binnen het reeds vastgelegde bouwvlak. Bestaand gebruik is niet vergunningsplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (wetswijziging van 29 december 2008). Daarnaast en gezien de aangewezen instandhoudingsdoelen, zullen de kleine ontwikkelingen binnen de begrenzing van het bestemmingsplan niet tot negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden leiden.

Er bestaan geen duidelijke ecologische relaties tussen het bebouwde deel van het plangebied en de bosgebieden uit de Ecologische Hoofdstructuur. De ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan zijn van dusdanige geringe omvang dat negatieve effecten van deze activiteiten op de beschermde gebieden niet zijn te verwachten.

ECOLOGISCHE
HOOFDSTRUCTUUR

Conclusie

Het ligt niet in de lijn der verwachting dat negatieve effecten op beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 of Ecologische Hoofdstructuur zullen optreden. Een eventuele vergunningverlening in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is hier niet aan de orde.

NATURA 2000 EN
ECOLOGISCHE
HOOFDSTRUCTUUR

2. Soortenbescherming

Beleid

Met ingang van 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende beschermde dieren en planten en hun leefomgeving. Deze soorten worden opgesomd in de 'lijsten beschermde inheemse planten- en diersoorten'. Deze zorgplicht betekent dat een ontheffing van het verbod op verstoren (of erger) alleen kan worden verleend, als geen afbreuk wordt gedaan aan de

¹ De effectenindicator is een hulpmiddel voor initiatiefnemers, vergunningverleners en planmakers die te maken krijgen met activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden. De effectenindicator is een instrument waarmee mogelijke schadelijke effecten ten gevolge van de activiteit en de plannen kunnen worden verkend. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren. Deze informatie is generiek: om vast te stellen of een activiteit in praktijk schadelijk is, moet vervolgonderzoek plaatsvinden.

goede staat van instandhouding van de soort. Deze voorwaarde geldt voor alle beschermde soorten.

De Algemene Maatregel van Bestuur ex artikel 75 van de Flora- en faunawet van 23 februari 2005, kent een driedeling voor het beschermingsniveau van planten- en diersoorten. In een toelichting zijn deze soorten opgenomen in tabellen. Voor soorten uit tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling van de verboden. Voor soorten uit tabel 2 en voor vogels geldt een vrijstelling als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Als niet wordt gewerkt volgens een gedragscode, kan voor de soorten uit tabel 2 ontheffing van de verboden worden verleend als geen sprake is van economisch gewin en als zorgvuldig wordt gehandeld. Voor de soorten uit tabel 3 kan bij ruimtelijke ontwikkeling niet altijd ontheffing worden verleend. Er mag dan geen afbreuk worden gedaan aan de goede staat van instandhouding van de soort, er moet afhankelijk van de soort een in de wet of in de richtlijn genoemde reden zijn en een redelijk alternatief voor de ingreep moet ontbreken. Ook voor ontheffing van het verstoren van vogels geldt dat een ontheffing meestal niet verleend kan worden. Er moet dan met mitigatie van een ecologisch werkprotocol voor de ingreep worden gewerkt.

Bekende gegevens

Bij Het Natuurloket² is (d.d. 5 maart 2010) een rapportage opgevraagd van het kilometerhok³ waarin het plangebied ligt. In deze rapportage staat in welke mate de hokken zijn onderzocht op het voorkomen van de verschillende soortengroepen. Ook wordt het aantal waargenomen beschermde soorten en rode lijstsoorten aangegeven, maar niet het aantal individuen.

Volledigheid gegevens

De plangebieden liggen binnen drie kilometerhokken (237-535, 238-536, 238-537). Over het geheel genomen zijn alleen de soortengroep broedvogels en dagvlinders redelijk tot goed onderzocht. De overige soortengroepen zijn slecht/matig of niet onderzocht. Het merendeel van de inventarisatie inspanningen vinden over het algemeen plaats in natuurgebieden en zeggen dus veelal relatief weinig over de bebouwde kom van dorpen en steden. Indien er melding wordt gemaakt van zwaardere beschermde tabel 2- of tabel 3-soorten, dan zijn deze waarnemingen vaak in natuurgebieden gelegen binnen het kilometerhok gedaan. Daarnaast zijn binnen de bebouwde kom maar zeer beperkt specifieke biotopen aanwezig die voor bijzondere soorten permanent geschikt leefgebied vormen.

² Het Natuurloket is een onafhankelijke informatiemakelaar die gegevens over beschermde soorten toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). Het Natuurloket bezit zelf geen gegevens. Het Natuurloket is een initiatief van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de organisaties binnen de VOFF (www.natuurloket.nl).

³ Een kilometerhok is een hok van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling van de topografische kaarten van Nederland.

Tabel 1. Samenvattende rapportage van Het Natuurloket van de kilometerhokken (237-535, 238-536, 238-537) waarin het plangebied is gelegen (d.d. 5 maart 2010)

Soortengroep	Volledigheid				Totaal	Flora- en faunawet			
	goed	redelijk	matig	slecht		FF* 1	FF* 2/3	H/V*	Rode lijst
Planten				1	slecht/matig				1
Zoogdieren				2	matig	2	2		
Vogels	1	2			goed	2			2
Reptielen		1			slecht/matig	1			1
Amfibieën		1			slecht/matig	1			
Vissen					niet				
Dagvlinders			2	1	redelijk				
Libellen			2		matig				
Overige ongewervelden					niet				

FF = Flora- en faunawet tabel 1/ tabel 2 en tabel 3

H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlagen 1 en 2) of Vogelrichtlijn

RL = Rode lijst

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep.

Inventarisatie en effecten

Uit de gegevens is op te maken dat er in totaal ten minste vier beschermde soorten zijn waargenomen in het kilometerhok, één tabel 1 soort en drie tabel 2/3-soorten. Hierbij zijn vogels niet meegenomen, omdat deze onder een eigen beschermingsregime vallen. Hierna wordt per soortengroep besproken of en waar beschermde soorten kunnen worden aangetroffen.

Vaatplanten

Het kilometerhok is slecht geïnventariseerd. Gezien de aard van het plangebied worden beschermde soorten niet verwacht. Daarnaast zijn de ontwikkelingen die binnen dit plan bij recht mogelijk zijn, van een dusdanige geringe omvang dat deze geen bedreiging vormen voor de instandhouding van licht beschermde soorten. Voor soorten geldt uit tabel 1 een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Vleermuizen

In meerdere kilometerhokken zijn waarnemingen van zwaar beschermde tabel 3-soorten en tevens Habitatrichtlijnsoort bekend. Dit betreffen zeer waarschijnlijk alleen vleermuizen. Alle vleermuizen staan namelijk in tabel 3 AMvB en in bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Met betrekking tot vleermuizen zijn gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger in of nabij de plangebieden te verwachten. Vleermuizen kunnen verblijfplaatsen hebben in gebouwen en in oudere bomen met holten. Het is dan ook aannemelijk dat van de genoemde soorten er zwaar beschermde vleermuizenkolonies in de kernen Mantinge, Balinge en Garminge aanwezig zijn. Zolang deze verblijfplaatsen en het leefgebied niet worden verstoord en/of aangetast (onder andere aan- of verbouw aan gebouwen),

wordt de instandhouding van deze soorten niet door in dit bestemmingsplan toegelaten ontwikkelingen bedreigd.

Overige zoogdieren

Naast de eerder genoemde vleermuizen, zijn enkele licht beschermde zoogdiersoorten in het bestemmingsplangebied te verwachten. Hierbij zal het gaan om kleine zoogdieren, zoals gewone bosspitsmuis en egel, maar ook marterachtigen, allen behorende tot tabel 1. De ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, vormen geen bedreiging voor de instandhouding van deze soorten. Voor soorten uit tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Vogels

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd op grond van de Flora- en faunawet. Huismus en gierzwaluw zijn jaarrond beschermd en worden veelvuldig in dorpen en steden waargenomen. Hierbij hebben deze soorten nesten onder dakpannen van gebouwen. Zolang deze verblijfplaatsen en de leefgebieden niet worden aangetast, wordt de instandhouding van deze soorten niet bedreigd.

Van overige vogelsoorten die in de bebouwde kom leven, wordt geen essentieel broedbiotoop aangetast door de ontwikkelingen die binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Vogels mogen niet in het broedseizoen worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Amfibieën

Het kilometerhok is slecht tot matig onderzocht op amfibieën. Binnen de bebouwde kom zijn licht beschermde soorten als gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en bastaardkikker (allen tabel 1-soorten) te verwachten. De ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, vormen geen bedreiging voor de instandhouding van deze soorten. Voor soorten uit tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Reptielen

Het kilometerhok is slecht tot matig onderzocht op reptielen. Gezien de aard van het plangebied en de kritische eisen die reptielen stellen aan hun leefgebied, worden er geen beschermde reptielen in of nabij het de bebouwde kom van het plangebied verwacht. Hierom zullen de ontwikkelingen die binnen dit plan mogelijk zijn, geen bedreiging vormen voor de instandhouding van reptielen.

Vissen

De betreffende kilometerhokken zijn niet onderzocht. Echter, er zijn binnen het bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot

wijzigingen in de hydrologische systemen waarin vissen voorkomen en zullen negatieve effecten op beschermde vissen niet optreden.

Vlinders

Dagvlinders zijn redelijk onderzocht in het kilometerhok. Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten. Tevens zijn binnen de bebouwde kom van het bestemmingsplan geen geschikte biotopen aanwezig en zijn beschermde vlindersoorten niet te verwachten. Negatieve effecten op beschermde vlinders zullen hierom niet optreden.

Libellen

Libellen zijn matig onderzocht in het kilometerhok en er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde soorten. Binnen de begrenzing van het bestemmingsplan is geen geschikte biotoop voor beschermde libellensoorten aanwezig zijn. Derhalve zullen er negatieve effecten op beschermde libellen niet optreden.

Overige ongewervelden

Overige beschermde ongewervelden, zoals kevers en mieren, zijn niet in het plangebied te verwachten. Door de ontwikkelingen binnen het plangebied zullen geen effecten op beschermde overige ongewervelde soorten optreden.

Conclusie

De ontwikkelingen die bij recht mogelijk zijn, zijn van een dusdanige geringe omvang dat deze geen bedreiging zullen vormen voor de gunstige staat van instandhouding van binnen het bestemmingsplangebied voorkomende soorten. Voor de voorkomende soorten uit tabel 1 (onder andere vaatplanten, zoogdieren en amfibieën) geldt een vrijstellingsregeling van de verboden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Daarnaast dient men rekening te houden met nesten van gierzwaluw en huismus. Broedplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd. Overige vogelsoorten mogen niet in het broedseizoen worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli duurt.

Bij gebruikmaking van vergunningsvrije ingrepen, uitbreidingsmogelijkheden bij recht of wijzigingsbevoegdheden, is de initiatiefnemer gebonden aan de wetgeving zoals vastgelegd in de Flora- en faunawet. Gezien het voorkomen van enkele zwaar(der) beschermde soorten binnen het bestemmingsplangebied dient derhalve bij ontwikkelingen een officieel onderzoek in het kader van de Flora- en faunawet te worden uitgevoerd. Dit onderzoek zal in ieder geval aandacht moeten besteden aan de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Bij werkzaamheden aan gebouwen en bij de kap van bomen moet nader onderzoek worden gedaan naar de aan- of afwezigheid van

verblijfplaatsen van broedvogels en vleermuizen. Wanneer verbodsovertredingen niet kunnen worden voorkomen, dient een ontheffing conform artikel 75 Flora en faunawet te worden aangevraagd dan wel een planaanpassing plaats te vinden.